

KOKEMUSASIAANTUNTIJAT - VALLANKUMOUS LASTENSUOJELUSSA V

Yhteiskunta NYT – lastensuojelunuorten silmin

WEBINAARI 15.2.2022.

Taustaa

Vallankumous lastensuojelussa – tapahtuma kokosi yhteen jo viidettä kertaa lastensuojelun kokemusasiantuntijoita, kansanedustajia sekä asiantuntijoita.

Tapahtuman teeman - Yhteiskunta NYT – lastensuojelunuorten silmin – avulla tarkasteltiin kolmea ajankohtaiseksi koettua aihetta. Näiksi aiheiksi valikoitui nuoriin kohdistuvat suorituspaineeet, nuorten pahoinvointi, sekä väkivallalla oireilu.

Tapahtuman tarkoitus on edistää ja luoda yhteistä todellisuuskäsitystä yhteiskunnallisista ilmiöistä eri toimijoiden välillä.

Osallistujat

Keskustelua koordinoimassa asiantuntija

- Vilma Vähämaa

Lastensuojelun kokemusasiantuntijat:

- Maya Waitara, Vappu Taipalus, Yonatan Gebrenegus, Aino Taipalus, Milo Rantala, Nea Koivunen, Sointu Vinne, Lasse Haapea

Kansanedustajat:

- Maria Guzenina (SDP)
- Pihla Keto-Huovinen (Kok.)
- Inka Hopsu (Vihr.)

sekä

- Helsingin ennalta estävän yksikön johtaja Jari Taponen
- Opinto-ohjaaja Karoliina Vuorijärvi
- Sekasin kollektiivin toiminnanjohtaja Satu Raappana

Kiitos kaikille kansanedustajille, nuorille, ammattilaisille ja muille paikalla olijoille!

Suorituspaineeet

NOSTOJA KESKUSTELUISTA

- Nuoret kokevat suorituspaineeita liittyen esimerkiksi pääsykoeuudistukseen, jonka myötä nuorten tulee päättää tuleva ammattinsa ja koulutuksensa entistä aikaisemmin. Nuoret voivat olla hyvin erilaisissa tilanteissa elämänpoluillaan, kun päätös pitäisi tehdä, eivätkä kaikki ole siihen valmiita.
- Toisaalta mediassa lietsotaan ehkä turhan dramaattista uhkakuvaa: esimerkiksi epäonnistuneet YO-kokeet tai "vääränlaiset" kurssivalinnat eivät suoraan estä korkeakouluun pääsemistä, vaan puolet hakijoista valitaan yhä pääsykokeen perusteella.
- On olemassa uudenlaisia polkuja korkeakouluun, kuten avoin yliopisto. Toisaalta avoin yliopisto maksaa, joka asettaa nuoret eriarvoiseen asemaan. Keskustelussa myös muistuteltiin yhteiskunnan muutoksista: moni kouluttautuu useampaan ammattiin, joten ensimmäinen koulutusvalinta ei "sinetöi loppuelämää".
- Lastensuojelun asiakkaita ei tueta tarpeeksi erilaisten polkujen kulkemiseen. Nuorta voidaan tukea esimerkiksi toimeentulotukihakemuksen tekemisessä, mutta saumaa ei anneta tarpeeksi unelmoinnille. Nuoren lähipiirissä ei välttämättä tarinoita, joista inspiroitua kurkottelemaan kohti unelmia.
- Helpotukset ja joustot, sekä "armovitokset" eivät aina palvele nuorta vaan ne voivat luoda nuorelle mielikuvan, ettei hän pärjää samassa kuin muut ikäisensä. Nuorta voi myös ahdistaa tieto siitä, että tulevaisuudessa työelämässä helpotuksia ei enää saa. Valmiit tukipaketit eivät onnistu täyttämään nuoren yksilöllisiä tarpeita.
- Nuoret kokevat, että lastensuojeluun ja lastensuojelutaustaan liittyy stigma, jonka vuoksi siitä ei aina olla avoimia esimerkiksi työelämässä tai työnhaussa. Toivottaisiin uutta näkökulmaa, jossa lastensuojelutaustaan suhtauduttaisiin vahvuutena, sillä esimerkiksi lastensuojelulaitoksessa voi oppia paljon.
- Joka vuosi laudaturin oppilaat nostetaan esille. Näihin supersuoriutujiin voi olla vaikea samaistua, ja ne voivat tuoda suorituspaineeita. Nuoret toivoisivat erilaisten urapolkujen näkyvän myös mediassa.

*Unelmointi on vaikeaa,
jos huominenkin tuntuu epävarmalta.*

*On tärkeää nähdä, että jokaisella on se oma elämänpolku,
pitää saada elää omien valintojen kautta. Opiskelupolkujen
moninaisuutta pitää tukea myös poliittisilla päätöksillä. Erilaiset
urapolut ovat rikkaus ja vahvuus. On saatava myös kokeilla ja
epäonnistua, sekin on rikkautta!*

Nuorten pahoinvointi

NOSTOJA KESKUSTELUISTA

- Nuorten pahoinvointi ja ahdistuneisuus eivät ole uusia asioita, mutta siitä huolimatta niitä ei olla saatu kitkettyä, vaan ne ovat lisääntyneet valtavasti. Keskustelussa tuotiin esiin se, että ahdistus on aina oire jostakin, jonka takia on syytä tarkastella sen juurisyitä, joita voivat olla muun muassa yhteiskunta ja sen rakenteet.
- Yhteiskunta aiheuttaa nuorelle suorituspaineita, jotka taas aiheuttavat ahdistusta. Toisaalta ahdistuksen ja pahoinvoinnin yleistyminen on tuonut sen hyvän puolen, että mielenterveydestä keskustellaan enemmän ja avun hakemiseen ei ole niin suuri kynnys.
- Nuorilta vaaditaan ikäänsä nähden liikaa. Nuorilla ei ole aikuisten valmiuksia ja ihmisen aivot kehittyvät 25-vuotiaaksi asti.
- Nuorten pahoinvoinnin kitkemiseen tarvitaan enemmän resursseja. Resursseja on lisättävä niin mielenterveyspalveluihin kuin myös ennaltaehkäiseviin toimintoihin ja palveluihin. Harrastustoimintaan panostaminen on selkeä keino ennaltaehkäistä nuorten pahoinvointia.
- Mielenterveyspalveluiden kankeudesta olisi päästävä eroon: avun saaminen ei saisi jäädä kiinni siitä, että palvelu, josta nuori hakee apua ei olekaan erikoistunut juuri nuoren ongelmaan. Silloin on vähintäänkin ohjattava oikean palvelun piiriin. Lääkitys ei pelkästään riitä, nuori tarvitsee myös muuta apua.
- Apua on saatava tarpeeksi aikaisin. Tarvitaan enemmän keinoja puuttua ongelmien syntyyn jo varhaisessa vaiheessa.
- Nuorten pahoinvointiin ratkaisuja pohdittaessa on hyvä palauttaa mieleen ihmisen perustarpeet ja perusluonne, johon kuuluu esimerkiksi rakkauden kaipuu ja seksuaalisuus ja rakk.
- Nuori voi hakeutua "väärin porukoihin" kuuluakseen johonkin, saadakseen kokea olevansa osa yhteisöä. On tärkeää ottaa huomioon yhteisöllisyyden ulottuvuus.
- Yhteisöllisyyden rakentamisesta ja pahoinvoinnin ennaltaehkäisemisestä yksi hyvä esimerkki paikantuu Espoon kouluun, jonne palkattiin yhteisöpedagogeja tukemaan ja kehittämään koulun yhteisöllisyyttä hyvin tuloksin.

NOSTOJA KESKUSTELUISTA

- Nuoren mielenterveysongelmat voivat näkyä hyvin eri tavoin: huomiota on kiinnitettävä myös esimerkiksi kympin tyttöihin ja nuoriin, jotka ovat hiljaisia ja ujoja. He jäävät usein huomiotta, vaikka tarvitsisivat apua, eivätkä välttämättä uskalla hakeutua avun piiriin itse. On muistettava, etteivät koulunkäynti ja koulusuoritukset ole ainoita mittareita hyvinvoinnille.
- Nuoret ovat moninainen joukko eri tavoin oireilevia ja eri asioista hyötyviä ihmisiä, jonka vuoksi myös ratkaisujen täytyisi olla moninaisia. Esimerkiksi sosiaalista mediaa olisi tärkeää hyödyntää ja nähdä sen mahdollisuudet.
- Resursseja on lisättävä. Pelkkä resurssien lisääminen esimerkiksi mielenterveyspalveluihin ei kuitenkaan riitä, vaan ongelmien juurisyyt on ratkaistava ja rakenteita uudistettava.
- Aikuisten tulisi toimia peilinä lasten ja nuorten tarpeille. Tällä hetkellä "moni peili on rikki", eli moni aikuinen kärsii mielenterveysongelmista. Kun satsaamme myös aikuisten mielenterveyteen, se vaikuttaa välillisesti myös nuorten ja lasten hyvinvointiin.

11:02:20 From anonymi to Everyone:
Erialaisten, outojen ja pelottavienkin ajatusten normalisointi. Muuten niistä ei uskalleta kertoa eikä sen jälkeen hoitoakaan ole tarjolla

11:03:26 From anonymi to Everyone:
Oli tosi tärkeä pointti, että me tarvitaan lisää näitä tarinoita, et vaikka olikin nuoruudessa/lapsuudessa kauheeta, musta tuli mä. Mä ajattelen ettei me tarvita niinkään "sankaritarnioita", vaan kyse on just siitä representaatiosta ja siitä, et näkee erilaisia mahdollisuuksia ja saa kauheuden keskellä kokemuksen, et elämä kantaa.

11:06:32 From anonymi to Everyone:
Mulla "kaikki järjestyy"- puhe oli viesti, ettei aikuinen ymmärtänyt. Kriisissä olevaa lasta ei kiinnosta, että "tämä ja tämä tyyppi selviyty", vaan se että hänen tukenaan ollaan.

Väkivallalla oireilu

NOSTOJA KESKUSTELUISTA

- Tutkimusten mukaan nuorten tekemä väkivalta on vastoin yleistä uskomusta vähentynyt, mutta väkivallan teot ovat raaistuneet. On tärkeää tunnistaa väkivallan monet eri muodot ja tunnistaa myös esimerkiksi seksuaalinen väkivalta, taloudellinen väkivalta sekä uskonnollinen väkivalta. Erityisesti seksuaalinen väkivalta ja häirintä on huolestuttavan normalisoitunutta.
- Ylikomisario Jari Taposen mukaan väkivaltaiset teot ovat vähentyneet Helsingissä puolella. Isona tekijänä väkivaltaisuuksien vähentymisessä alkoholikulttuurin tiukentuminen. Hänen mukaansa leimautuminen on suuressa roolissa ulkopuolisuuden tunteen luomisessa sekä rikolliskirteen alkamisessa.
- Väkivalta alkaa usein joukoista, ja "huonoihin porukoihin" saatetaan joutua, koska voidaan itse huonosti. Huonokin porukka voi saada nuoren kokemaan yhteisöllisyyden ja hyväksynnän kokemuksia.
- Väkivalta voidaan myös kokea ikään kuin keinona "ottaa valta takaisin". Nuori ei useinkaan halua käyttää väkivaltaa, mutta voi kokea sen pakolliseksi turvattomassa ympäristössä.
- Väkivalta on nuorten käyttämänä oire jostakin, ja sen juurisyys tulisi ratkoa.
- Väkivaltaisuus herättää helposti suuret massat. Ihmiset eivät samalla tavalla herää esimerkiksi tietoon siitä, että nuoret voivat huonosti, mutta kun huonovointisuus johtaa väkivaltaan, ihmiset havahtuvat ja pelästyvät.
- Median tapa puhua "ongelmanuorista" ja väkivaltaisista nuorista voi pahimmillaan aiheuttaa sen, että nuoret oppivat, että nuoruuteen kuuluu väkivaltaisuus. Median tuottamat puhetavat voivat toimia "itseään toteuttavina ennusteina". Julkinen keskustelu nuorista on toiseuttavaa, ja nuorten on vaikea puolustautua.
- Väkivaltaisuus on polarisoivan prosessin tulos. Yhteiskunnan ja ihmisten arvojen eriytyminen on otettava tosissaan. Sosiaalinen media ja sen algoritmit ovat lisänneet polarisaatiota ja me vs. muut -asetelmaa.
- Puhe siitä, kuinka nuoret eivät saa vakavistakaan rikoksista tuomiota, voi myös kannustaa rikoksiin.
- Huumekauppa on taustalla isossa osassa väkivaltarikoksia. Koska huumekauppa on laitonta Suomessa, monet epäonnistuneet kaupat hoidetaan väkivalloin.